

OBSAH

Úvodní kapitola 9

Terminologická východiska 12

Pojetí realismu v historii české literatury 19

Cíl a metoda práce 43

I. Synteticko-harmonizující pojetí realistické literatury 51

Protiromantický reflex. Literatura, spisovatel a čtenář na bezpečné půdě skutečnosti 61

Svár ducha a hmoty. Uměním proti materialismu pobřežnové společnosti 73

Umělecká syntéza jako projev touhy člověka po harmonii 93

Literatura jako zjasněná skutečnost 104

Ideologém ideálu-pravdy 112

A. Člověk nad propastí skutečnosti. Figura náměsíčné v umění a vědě „realistické doby“ 125

II. Analyticko-kombinatorické pojetí realistické literatury 141

Pesimismus jako hledisko literatury krizové doby 158

Umělecká analýza. Literatura jako revelace skutečnosti 170

Kritická recepce Vlčkova románu *Zlato v ohni* v letech 1883–1888 183

Nové pojetí vztahu mezi ideálem a literární reprezentací skutečnosti 193

Ideologém nahé pravdy 205

B. Rozpomínání na skutečnost v Mrštíkově románu *Santa Lucia* 226

Závěr 246

Příloha: Termín „realismus“ v diskusích o literatuře a umění v letech 1858–1891 251

Z krásné literatury 253

- Alois Vojtěch Šmilovský: Setník Dřevnický (1872) 253
 Ferdinand Schulz: Idealism a realism (1880) 254
 Sofie Podlipská: K čemu? (1880) 254
 Eliška Krásnohorská: Pravda i krása (1883) 257
 Ferdinand Schulz: Mžikové fotografie (1887) 259
 Emanuel ryt. z Čenkova: Z mého alba (1889) 262
 Jaroslav Vrchlický: Idealismus a realismus (1891) 263

Z programových úvah o literatuře 264

- Anonym: Proslov (1859) 264
 Vítězslav Hálek: Gogola hledám (1872) 266
 František Zákrejs: Literární rozhled (1872) 268
 Leander Čech: Nová literární revoluce (1887) 271
 Vilém Mrštík: O realismu v dramatickém umění (1887) 285
 Vilém Mrštík: O naturalismu v literatuře (1888) 305
 Hubert Gordon Schauer: Co rozumíme realismem v literatuře? (1889) 313

Čeští umělci, vědci a publicisté k problémům spjatým s literárním realismem 317

- Umění vs. materialismus 317
 Literatura – fotografie – malba 321
 Ideál – idealismus – idealizování 329
 Jazyková podoba literárního díla 356
 Tendence v umění 365
 Národní charakter literatury 372
 Pravdivost umělecké reprezentace skutečnosti 381
 Recepce Zolova díla 401

Z literární kritiky a kulturní publicistiky.

Spor o román Václava Vlčka Zlato v ohni 414

- Josef Penížek: Zlato v ohni (1883) 414
 Josef Kuffner: O románu vůbec a o Vlčkově díle
 Zlato v ohni zvlášť (1883) 419
 František Zákrejs: Dva stěžejní romány od Václava Vlčka (1886) 429
 Tomáš Garrigue Masaryk: O realismu u nás (1887) 434
 Vilém Mrštík: O falešném realismu (1888) 449

Z výtvarné kritiky 459

Jan Neruda: Gustave Courbet (1873) 459

Jan Neruda: Italské sochy (1873) 462

Renáta Tyršová: Výstava Vereščaginova (1886) 464

Vysvětlivky 468**Résumé 482****Резюме 484****Použitá literatura 486****Seznam vyobrazení 516****Jmenný rejstřík 517**